

«L'OMBRA ROGENCA DE LA LLOBA» I LES LIMITACIONS D'OFICI

El plantejament bàsic d'aquesta obra de G. Vergés,¹ si ens atenim al seu resultat, consisteix en una poètica la protagonista de la qual és la forma. Vergés, bon lector de poesia, reflexiu, home conscient de la seva condició d'ésser-en-el-món, ens diu que, reconeguts els problemes universals i assumits en la pròpia experiència moral, al poeta l'únic que li resta és afegir-se a la «veu» dels escollits, els March, els Poe, els Dante, etc. Ara bé, aquesta poètica que obliga tantíssim a la sinceritat (vet ací les notes o el que podrien ser), per altra banda té el perill de la beneiteria, perquè et pot induir a ser pretensions.

L'Ombra rogenca de la lloba resulta l'obra completa del poeta, feta però, periodísticament, és a dir, només a grans titulars; la resta és d'agència. La segona limitació, doncs, està en la forma del poema llarg, amb més o menys estrofes, a l'estil d'un discurs de bursada en el qual hom aboca tota la cosmologia, traduïda en una èpica d'anar per casa, quotidiana. Bé és veritat que el jo poètic, si es vol cenyir a la realitat de la reflexió temporal, no és tan pur formalment com per multiplicar-se en poemes diferents, on predomini un tipus de registre a cada un, ni tan estrictament metòdic. La solució de Vergés és la de la versemblança: o tot o res, tal és la vida. El resultat, però, insistim, és que els temes només s'anuncien i la resta és una retòrica feta per simpatia amb els mestres.

Hem dit obra completa, si més no la «veu» completa en la mesura que en el poema hi ha tota la gamma de temes, registres i perspectives que es troben tractats al llarg de la història cultural. La limitació, altre cop, rau en el fet que tot hi és dràsticament retallat. El discurs de Vergés fa l'efecte que no pot alliberar-se dels axiomes, dels mites. La tria en l'ús del jo poètic esdevé un recurs massa fàcil per evadir-se, el poeta, de la traïdoria de la intimitat. Ròmul i Remus, les dues parts del llibre, que podrien ser la literaturització particular del mite, només són, al capdavant, el nom del mite. Vergés n'aprofita, però, la dimensió d'atemporalitat, del distanciament crític, que li permet el joc de la ironia, una de les formes de vida, com deia Ferrater Mora i que avala Vergés, i el del sarcasme o la mordacitat. Són aquests recursos precisament els que

1. Gerard Vergés, *L'ombra rogenca de la lloba*, Premi Carles Riba, 1981, Barcelona, Ossa Menor, 1982.

expliquen la dimensió real de la sinceritat de l'obra de G. Vergés: saber que els versos (el Po del final del llibre) de la lletra escrita són, en el fons, inefables; i reconèixer que (vv. 135-140) n'hi ha hagut [de poetes, d'homes(?)] que han tingut més sort, que han vist el cel. Hauriem de parlar, doncs, de la capacitat del poeta d'objectivar-se i d'ironitzar-se a partir del mecanisme de la fallàcia poètica amb què s'organitza *L'ombra rog...* La veritat i el fil conductor de tot plegat és la *desolació*, ausiasmarquiana o categoria intel·lectual en la mesura que és el «sentiment» que hom pateix a partir de la consciència de frustració a l'hora d'articular, en llenguatge, el mateix pensament o l'ànima. Vergés és explícit i clar, contundent quan es refereix a la realitat en tant que «apoètica»; en aquest cas el vers és la crònica de l'home en el laberint de la vida, d'un país, d'un temps (vv. 39-44; 260). I també en el registre líric, eròtic, que al llarg del poema és engolit per la tragèdia. La sinceritat de Vergés en suma, la seva originalitat, s'explica en manifestar quin drama representa per al poeta prendre partit adés pel reclam del jo líric adés pel jo sociològic, «l'obra ben feta és càn timer que no raja» o el Prevost dels versos 210-216. La lírica, però, fóra la domesticació del poeta i aquest límit l'ha calculat molt bé Vergés. Qui diu lírica diu el record, el paisatge edènic, els trobadors... Com ha calculat també les solucions a la desolació, i no precisament literàries, com són el goliardisme i viure l'instant (vv. 195-197). De tot això, hom en diria lucidesa, si no fos perquè l'ha traït el truc de la forma, els seus efectismes. Tanmateix i a banda de l'esbós dels grans temes i de la timidesa de no dir-los perquè altres ja ho han fet, millor, Vergés s'acaba amb dos fets fonamentals de la creació artística: l'un, és la capacitat del llenguatge d'esdevenir un pur sofisme, com de ser una lliçó moral; i l'altre, el compromís de l'artista amb la seva realitat, la individual i la col·lectiva. I la resposta és: amb el discurs som capços de fer-ho tot; malgrat tot, amb la vida ja és una altra cosa. Els versos són un possible testament que no traspassen el llindar del cor (vv. 342-43). Fixem-nos, diu Vergés, el pensament ja és un circumloqui fatal que et mena a la retòrica. I aquesta temptació és la pràctica en la segona part, *Remus*, en fer el paper del pseudo-exegeta, que, sigui com sigui —pensem—, és una prova excessiva, per al poeta, de desdoblament i de distanciament. Perquè, si no, què en resta de tot el Ròmul?

JOSEP BORRELL I FIGUERA
Lleida, 5-14 juny, 1982

MARIA MERCÈ MARÇAL acaba de publicar el llibre de poemes *Sal oberta*.

Els textos que publiquem de MIQUEL BAUÇA pertanyen al llibre, encara inèdit, *Marçala*. Miquel Bauça publicà *Cants jubilosos* el 1980.

Els textos d'ALBERT RÀFOLS CASAMADA pertanyen a una petita suite de poemes escrita durant els anys 1980-81.

Al número 15 de Reduccions ha estat publicat el llibre primer del primer volum d'*Hipèrion*.

JORDI PÀMIES ha publicat darrerament el llibre de poemes *Cançons de la nit benigna*.